Чуйна і добра людина, дуже енергійна, працьовита і творчо обдарована дослідниця Світлана Олександрівна перебуває у розквіті своїх наукових сил, приймає активну участь у житті й діяльності свого відділу, допомагає молодим дослідникам, виступає рецензентом численних наукових праць, дисертацій, здійснює наукове керівництво пошукачами й аспірантами, активно популяризує результати наукових досліджень, займається викладацькою діяльністю. Співробітники відділу давньоруської та середньовічної археології, колеги з Інституту археології та інших наукових, музейних, вузівських установ щиро вітають дорогу і шановну Світлану Олександрівну з ювілеєм, бажають мудрого довголіття, міцного здоров'я, реалізації нових творчих задумів і планів, цікавих досліджень та відкриттів.

ДО 60-річчя
МИХАЙЛА ЮРІЙОВИЧА ВІДЕЙКА

23 січня 2016 р. святкував 60-річчя кандидат історичних наук, археолог Михайло Юрійович Відейко.

Знайомство авторів цих рядків з ювіляром відбулося в польових умовах. З перших хвилин було зрозуміло, що маємо справу з майстерним польовиком та організатором. Михайло Юрійович легко й залюбки береться за роботу будь-якого рівня складності, адже має величезний досвід (майже 40 років) польових досліджень, керування окремими загонами та власними експедиціями. Географія його польових досліджень досить широка — від Одри й Пруту до Дніпра.

М. Відейко якось згадував, що в університеті, обравши темою своїх подальших наукових досліджень Трипілля, у відповідь отримав фразу: *«В трипільській культурі вже нема чого досліджувати, там все і так відомо»*. Однак наукова діяльність ювіляра доводить протилежне. Учений постійно знаходить нові актуальні проблеми й пропонує цікаві ідеї для їхнього розв'язання, залучаючи широке коло джерел та аналогій.

У наукових дослідженнях М. Відейка завжди виділяється одна особлива тема — це трипільські мегапоселення («протоміста», поселення-гіганти), унікальні для мідного віку пам'ятки Європи, які заслуговують бути внесеними до Списку всесвітньої спадщини ЮНЕСКО.

Перший досвід польової роботи М. Відейко отримав на одному із знакових мегапоселень

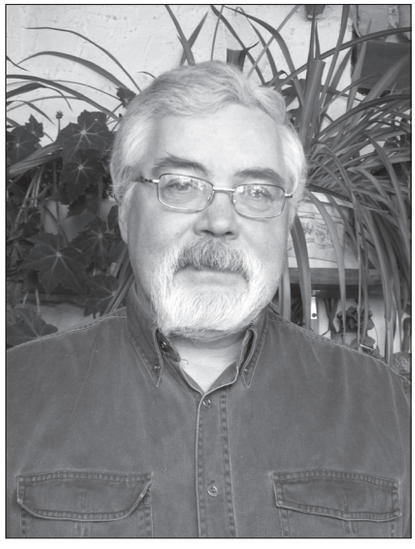

Буго-Дніпровського межиріччя — Майданецькому. Поруч зі своїм учителем М.М. Шмаглієм працював на пам'ятці майже 20 років. За цей час ними було розроблено програму комплексного вивчення великих поселень, представлено низку цікавих інтерпретацій внутрішньої структури, ролі та демографії цієї унікальної пам'ятки. Однак, у 1990-х рр. дослідження було призупинено.

Кінець 2000-х рр. ознаменувався початком нового етапу досліджень мегапоселень. Запропонований раніше комплексний підхід було розкрито повною мірою із залученням сучасних принципів і технологічних можливостей британських та німецьких методик. Під керівництвом М. Відейка, Дж. Чепмена, Й. Мюлле-

© В.С. РУДЬ, С.В. ЦЕРНА, 2016

ра та К. Рассмана було розпочато дослідження на мегапоселеннях біля сс. Небелівка (2009—2014) та Майданецьке (2013—2014), проведено геофізичні розвідки низки інших пам'яток. У результаті отримано нові геофізичні плани поселень, які дозволили виявити низку археологічних комплексів, до цього невідомих на подібних пам'ятках: рови, житла слабких магнітних аномалій, численні ями, гончарні горни, споруди великих розмірів («мегаструктури»). Усі категорії аномалій було перевірено польовими дослідженнями.

Особливо варто відзначити проведені в 2012 р. розкопки мегаструктури в Небелівці. Залишки будівлі займали величезну площу (21 × 60 м), яку вдалося дослідити за один сезон. Під час розкопок вивчено численні деталі інтер'єру, зафіксовано елементи складної конструкції, відтворено планування найбільшої споруди в праісторії південно-східної Європи.

Результати багаторічних досліджень проблематики мегапоселень М. Відейко представив у монографіях, збірниках та окремих статтях. Щороку завдяки наполегливій праці ювіляра виходять нові роботи, присвячені цій темі, дослідження якої ще далекі від свого завершення.

Крім того, в останні роки експедиції Михайла Юрійовича стали своєрідною платформою, на якій встановилися міжнародні зв'язки між представниками молодого покоління археологів з України та Молдови, результатом чого є спільні дослідження на території цих країн.

Ювіляр — людина ерудована, енциклопедичних знань — очолив складний проект з підготовки першої комплексної енциклопедії трипільської культури (2004). Двотомна праця — «Пам'ятник Трипіллю», як влучно висловився Л.С. Клейн — була підготовлена за надзвичайно короткий час зусиллями десятків фахівців із багатьох країн.

Нині М. Відейко залучений до нового проекту — він координатор від України в п'ятитомному проекті «Енциклопедії культурного комплексу Кукутень-Трипілля». У праці планується детально відобразити весь спектр сьогоднішніх знань про трипільську культуру, зокрема її повну характеристику на територіях України, Молдови та Румунії. Енциклопедію планують видати у 2017 р. англійською мовою

Окрім археології Кукутень-Трипілля, М. Відейка цікавить доба бронзи, середньовіччя, історія домобудівництва й зброї, історичні реконструкції. Науково-популярне видання дослідника «Україна: від Трипілля до антів», яке вийшло кількома мовами, пропонує зацікавленим читачам барвисту картину тисячолітньої історії України.

Зазначені професійні успіхи та особисті якості М. Відейка — це результат постійної та самовідданої праці ювіляра. У науковому доробку вченого 600 статей та понад десять монографій.

Щоб згадати усі наукові досягнення М. Відейка, а також перелічити проекти, виставки, конференції та інші заходи, учасником або організатором яких він був, не вистачить обсягу цілого журналу. Але ще не час підводити підсумки, адже ми впевнені, що попереду шановного ювіляра чекає багато нових звершень.

Побувавши одного разу в домі ювіляра, назавжди запам'ятаєш атмосферу гостинності, люб'язності та затишку, що там панує. Безсумнівно, це заслуга і господаря, і його господині Наталі Борисівни Бурдо. Вона — кохана дружина, життєва супутниця та берегиня домашнього вогнища, а крім того — колега-археолог, мудрий порадник, помічник та справедливий критик.

Щиро бажаємо шановному Михайлу Юрійовичу не зупинятись на досягнутому, якими б високими не були Ваші успіхи! Многая літа!

В.С. РУДЬ, С.В. ЦЕРНА